

Muistio

VN/8088/2019

9.6.2020

Parlamentaarisen vaalityöryhmän kokous 3/2020

Aika 20.5. klo 10.30–12.30

Paikka Etäkokous

Läsnäolijat

Jäsenet

Puoluesihteeri Antton Rönholm, SDP, pj
Puoluesihteeri Riikka Pirkkalainen, Keskusta
Puoluesihteeri Simo Grönroos, Perussuomalaiset
Puoluesihteeri Kristiina Kokko, Kokoomus
Puoluesihteeri Veli Liikanen, Vihreät (1-4)
Puoluesihteeri Mikko Koikkalainen, Vasemmistoliitto
Puoluesihteeri Fredrik Guseff, RKP
Puoluesihteeri Asmo Maanselkä, Kristillisdemokraatit
Mikael Jungner, Liike Nyt (1-4)

Pysyvät asiantuntijat

Ministeri Lauri Tarasti
Professori Kimmo Grönlund, Vaalitutkimuskonsortio
Johtava lainsäädäntöasiantuntija Kaj von Hertzen, VTV
Ylitarkastaja Jonna Carlson, VTV
Vaalijohtaja Arto Jääskeläinen, oikeusministeriö
Neuvotteleva virkamies Heini Huotarinen, oikeusministeriö

Sihteerit

Erytisasiantuntija Laura Nurminen, oikeusministeriö
Hallitussihteeri Anna Saarela, oikeusministeriö

1 Kokouksen avaus, läsnäolijoiden toteaminen ja esittäytyminen

Puheenjohtaja avasi kokouksen kello 10.32 ja pidettiin nimenhuuto.

Postiosoite
Postadress

Oikeusministeriö
PL 25
FI-00023 Valtioneuvosto
Finland

Käyntiosoite
Besöksadress

Eteläesplanadi 10
00130 Helsinki
Finland

Puhelin
Telefon

0295 16001
Internat.
+358 295 16001

Faksi
Fax

09 160 67730
Internat.
+358 9 160 67730

S-posti, internet
E-post, internet

oikeusministerio@om.fi
www.oikeusministerio.fi
www.justitieministeriet.fi

2 Esityslistan hyväksyminen

Kokouksen esityslista hyväksyttiin muutoksitta. Päätettiin esityksen mukaisesti, että touko- ja kesäkuun kokouksessa esitellään kaikki vaali- ja puoluerahoitusteemat ja käydään niistä alustava keskustelu. Sovittiin, että syyskuun kokouksessa palataan jatkokäsittelyä vaativiin kysymyksiin. Elokuun kokouksessa käsitellään muita kuin vaali- ja puoluerahoitusteemoja ja sen agendaan palataan seuraavassa kokouksessa.

3 Edellisen kokouksen muistio

Hyväksyttiin edellisen kokouksen muistio.

4 Vaalirahoitusasiat

Käsiteltiin ensimmäinen osuus työryhmän vaali- ja puoluerahoituskokonaisuudesta. VTV:n Kaj von Hertzen alusti VTV:n muistiossa esitellyistä teemoista ja työryhmä kävi niistä alustavaa keskustelua.

Saako vaalirahoitusta kerätä vielä vaalien jälkeen ja jos saa, niin kuinka kauan?

Kaj von Hertzen kertoi, että on esiintynyt tilanteita, joissa tukea haluttaisiin antaa vaalien ja jopa kampanja-ajan jälkeen. Vaalipäivän jälkeen annettava tuki voi muodostua epäasialliseksi vaikuttamiseksi. VTV:n esittää, että vaalirahoituksen kerääminen takautuvasti kiellettäisiin siten, että takarajana olisi vaalipäivä. Sen jälkeen kerättävä vaalirahoitus tulisi kerätä ja käyttää seuraavia vaaleja varten.

Kristiina Kokko totesi, että Kokoomus ei kannata VTV:n ehdotusta. Kokoomuksella on selkeä kanta, että vaalirahoitusta pitäisi voida kerätä läpi vuosien, tuleviin ja menneisiin vaaleihin. Tukiyhdistykset toimivat myös vaalien välillä, eikä niiden toimintaa tulisi rajoittaa. Fredrik Guseff totesi, että RKP on pitkälti samoilla linjoilla Kokoomuksen kanssa.

Veli Liikanen piti asian esiin nostamista tärkeänä ja totesi, että epäasiallisen vaikuttamisen riski kasvaa merkittävästi vaalipäivän jälkeen. Hän katsoi, että takaraja vaalirahoituksen antamiselle voisi olla kampanja-ajan päättymisen, kaksi viikkoa vaalipäivän jälkeen. Myös Antton Rönholm ja Fredrik Guseff pitivät kahden viikon rajaa loogisena.

Riikka Pirkkalainen totesi, että Keskustan linjana on, että vaalirahoituksen avoimuutta ja läpinäkyvyyttä on lisättävä hallitusohjelman mukaisesti. Tavoitteena tulisi olla, että rahoitus on avointa ja läpinäkyvää, VTV:llä on riittävät valtuudet ja viestinä on, että demokratian ja puolueiden rahoittaminen on hyvä asia. Hän totesi, että asiassa on tarvetta täsmennykselle, mutta Keskustalla ei vielä ole ehdotukseen täsmällistä kantaa.

Asmo Maanselkä piti VTV:n ehdotusta mielenkiintoisena, mutta piti tärkeänä, että käytäntöjä ei liikaa rajoitettaisi. Mikael Jungner totesi, että rahan lahjoittamiseen liittyy paljon erilaista sääntelyä koskien esimerkiksi lahjaveroa, lahjontaa ja rahankeräyslupaa. Vaalirahoituslainsäädäntö muodostaa poikkeuksen näistä yleisistä säännöistä.

Kaj von Hertzen vastasi esitettyihin kysymyksiin ja totesi, että ehdotuksessa ei ole kyse siitä, että kiellettäisiin rahoituksen kerääminen vaalien välillä. Vaalipäivän jälkeen rahoitusta ei vain voitaisi ilmoittaa menneiden vaalien ilmoituksessa, vaan se tulisi käyttää ja ilmoittaa seuraavien vaalien yhteydessä. Tämä sääntö koskisi myös

tukiyhdistyksiä, koska niiden keräämä vaalirahoitus ilmoitetaan niin ikään vaalirahoitusilmoituksessa.

Tulisiko laissa säätää tarkemmin tuen kohdentumisesta ehdokkaan osallistuessa kaksiin vaaleihin, joiden kampanja-ajat osuvat osin päällekkäin?

Vaalirahoituslain 2 §:n 1 momentissa esitetyissä määritelmissä vaalirahoitukseen ja kampanja-aikaan ei ole otettu kantaa tilanteeseen, jossa sama ehdokas osallistuu kaksiin vaaleihin, joiden kampanja-ajat osuvat osin päällekkäin. Nykytilanteessa ehdokas voi käytännössä valita, miten saamansa tuet ja muun rahoituksen jakaa kampanjoiden kesken, mikä mahdollistaa jossain määrin lain rajoitusten kiertämisen. Erityisen paljon vaalirahoitussuunnittelun varaa jää, jos toisesta vaalista ei pääse läpi (jolloin siitä ei tule ilmoitusvelvollisuutta) ja käytössä on myös omaa rahaa.

VTV:n ehdotuksen mukaisesti tilannetta voitaisiin selkeyttää joko säätämällä kampanjatilien käyttö pakolliseksi eri kampanjoille tai lisäämällä laissa esitettyjen määritelmien yhteyteen säädöksen asiasta, esim. siten että päällekkäisenä kampanja-aikana tulevat tuet jaetaan puoliksi tai kulujen suhteessa kampanjoiden kesken.

Käydyssä keskustelussa todettiin, että sääntelyn tarkentamiselle ei nähdä erityisen painavaa tarvetta, koska kaksien vaalien päällekkäinen kampanja-aika on melko harvoin toistuva ilmiö.

Voiko vaalirahoitus ylittää kampanjan kulut?

Kaj von Hertzen kertoi, että VTV pitää tarpeellisena selkeyttää vaalirahoituslakia siltä osin, onko vaalikampanjan kulut ylittävä rahoitus vaalirahoitusta ja sellaisena ilmoitusvelvollisuuden alaista. VTV:n tulkintakäytännössä kulut ylittävän tuen ilmoittamista edellytetään, mutta pykälän sanamuotoa tulisi selkeyttää tältä osin. Perusteluissa ja kirjallisuudessa on todettu, että yli menevä tuki muuttuu ehdokkaan omiksi varoiksi, mutta niissä ei ole yksiselitteisesti sanottu, onko se sitä ennen ilmoitettavaa vaalirahoitusta. Yli menevän rahoituksen hyväksyminen vaalirahoitukseksi mahdollistaa jossain määrin rikoslain lahjontaa koskevien sääntöjen kiertämisen laajentamalla vaalirahoitusstatuksen tuoman suojan omiksi varoiksi muuttuviin varoihin. Kyse on siis lain sanamuodon selkeyttämisestä.

Kristiina Kokko ja Fredrik Guseff totesivat, että ehdokkaan tulee olla mahdollista kerätä enemmän varoja kuin vaalikampanjan kulut ovat. Puheenvuoroissa todettiin myös, että tukiyhdistyksen keräämät varat muuttuvat yhdistyksen omiksi varoiksi eivätkä ehdokkaan omiksi varoiksi.

Veli Liikanen piti keskeisimpänä, että kaikki rahoitus tulee näkyväksi, mutta merkittävän ylijäämän tapauksissa tarvitaan sääntelyn selkeyttämistä, jotta voidaan estää lahjontasääntöjen kiertäminen. Saadun tuen määrä ei ole täsmällisesti ehdokkaan hallittavissa, mutta päätarkoituksena tulisi olla kerätyn rahan käyttäminen vaaleihin.

Riikka Pirkkalainen piti mahdollisena, että lakiin kirjattaisiin selvästi, että mikäli rahoitus ylittää kampanjan kulut, koko kampanjaan saatu rahoitus on ilmoitettava. Puheenjohtaja totesi yhteenvedona, ettei kukaan ole vastustanut sääntelyn selkeyttämistä tältä osin, jotta sääntely olisi valvonnan näkökulmasta yksiselitteinen ja toimiva.

Tulisiko ainakin isompia lainoja kampanjalle antaneiden nimet julkistaa?

Tällä hetkellä kampanjalle lainaa antaneiden nimiä ei tarvitse julkistaa, vaikka laina olisi suurikin. Lainaa eivät koske määrää tai antajaa koskevat rajoitukset, joten lainan avulla

voidaan kiertää tuen antajan nimen julkistamista ja muita rajoituksia, koska laina voidaan lopulta antaa vaikka anteeksi kokonaan ilman ilmoitusvelvollisuutta, jos se tehdään vasta vaalikauden päättymisen jälkeen. Ainakin yhdessä tapauksessa vaalirahoitusilmoitusta on korjattu pitkän aikaa vaalien jälkeen siten, että tuki muutettiin lainaksi. Muutoksen jälkeen suorituksen tekijän nimi ei enää ollut ilmoituksella julkistettava tieto ja tapaus huomattiin laajasti mediassa.

Jos vaalirahoituksen läpinäkyvyyttä haluttaisiin lisätä, yksi mahdollinen keino olisi säätää kampanjalle lainaa antaneiden tahojen nimet julkisiksi joko kokonaan tai ainakin suurempien summien osalta. Samalla poistuisi myös motiivi muuttaa tukia lainoiksi rahan antajan nimen vetämiseksi pois julkisuudesta.

Ehdotusta pidettiin perusteltuna ja avoimuutta lisäävänä. Veli Liikanen totesi, että nykyinen käytäntö kaippaa selkeästi korjausta ja kysymys on kokouksessa toistaiseksi käsitellyistä merkittävistä, koska nykyinen käytäntö mahdollistaa vaalirahoituksen piilottamisen lainana ja tuet ovat käännettävissä lainaksi jälkikäteen. Mikko Koikkalainen totesi, että lainaan tai muuhun tukeen tulisi suhtautua samalla tavalla riippumatta siitä, onko se sanottu lainaksi vai lahjoitukseksi.

Fredrik Guseff pohti, että rajanveto tulisi olemaan hankalaa tapauksissa, joissa ehdokas saa lainaa ja merkitsee tämän jälkeen käyttäneensä omia varojaan. Kristiina Kokko ehdotti, että julkistamisen raja voisi olla kuin vaalituen julkistamisen raja. Kokko kysyi täsmennyksenä, koskisiko VTV:n ehdotus myös rahalaitosten myöntämiä lainoja.

Kaj von Hertzen täsmensi, että nykyisin lainanantajan nimeä ei tarvitse ilmoittaa riippumatta lainan antaneesta tahosta (yksityishenkilö vs. pankki). Lainsäädäntöä tarkennettaessa voisi harkita, tulisiko ilmoittaa isompien lainojen antajat tai yleiset rahoituslaitokset lainaa antavina tahoina. Heini Huotarinen ehdotti, että mahdollisen uuden sääntelyn voisi muotoilla niin, että rahalaitosten myöntämät lainat tulisi ilmoittaa, mutta ilmoituksessa ei tarvitsi täsmentää, mikä rahalaitos on myöntänyt lainan. Antton Rönholm piti eroa markkinalähtöisen lainan ja tukimuotoisen lainan välillä huomionarvoisena. Olisi tarkoituksenmukaista selvittää, tulisiko lainanantajien ja tuenantajien olla "samalla viivalla"

Tulisiko julkistettavan tukijan alarajaa laskea oikeushenkilöiden osalta?

VTV esittää, että vaalikampanjan tukijan nimen julkistamisen alarajaa laskettaisiin 1500 eurosta oikeushenkilöiden osalta. Kaj von Hertzen kertoi, että tukijan nimen julkistamisen alarajan takia jää pimentoon tapauksia, joissa ehdokas on vastaanottanut tukea kielletyiltä tahoilta, kuten julkisyhteisöiltä tai ulkomaisilta tahoilta tietyin poikkeuksin. Kieltojen rikkomista on havaittu melko usein. Jos tukijan nimen julkistamisen alarajaa laskettaisiin, tapaukset tulisivat nykyistä useammin esiin ja vaalirahoituksen avoimuus lisääntyisi. Esim. eduskuntavaaleissa piiloon jäi 4 miljoonaa euroa 9,7 miljoonasta eurosta. Luonnollisten henkilöiden yksityisyyden suoja säilyisi entisellään. Vastaava muutos olisi tarpeen toteuttaa myös puoluelakiin.

Kristiina Kokko totesi, että Kokoomus ei tue ehdotusta. Alaraja on nykyisellään jo niin matala, että se on vaikeuttanut merkittävästi vaalirahoituksen hankkimista. Fredrik Guseff tuki Kokon puheenvuoroa ja totesi, että suurin osa ulkomaista tukea vastaanottaneista ehdokkaista on toiminut vahingossa ja että tähän voidaan parhaiten puuttua koulutuksella.

Veli Liikanen totesi, että Vihreät ovat valmiita rajan maltilliseen alentamiseen. Jos rajan alentamisesta ei löydy sopua, täytyy löytyä jokin muu keino, jolla estetään se, että kiellettyä rahoitusta jäisi pimentoon.

Antton Rönholm piti yllättävänä, että ulkomailta tulee merkittävässä määrin vaalirahoitusta ja arveli, että vaikuttamispyrkimyksessä rahaa osattaisiin jakaa ulkomailta myös esimerkiksi bulvaanien kautta sääntelyä kiertäen. Hän totesi, ettei vastusta julkistamisen alarajan laskemista oikeushenkilöiden osalta, mutta pitää hallinnollisen taakan huomioimista tärkeänä.

Kristiina Kokko piti mahdollisena säädellä ulkomailta tulevaa tukea tiukemmin, mutta suomalaisiin oikeushenkilöihin ei tulisi soveltaa alempaa julkistamisrajaa.

Heini Huotarinen totesi, että vaalirahoituksen avoimuus on tärkeä tavoite ja olisi hyvä miettiä keinoja, joilla suurempi osa vaalirahoituksen lähteistä tulisi julkisuuteen ja VTV voisi tehokkaammin valvoa tuen rajoituksia. Hän ehdotti, että VTV:n ilmoituslomaketta voisi kehittää siihen suuntaan, että siinä kysyttäisiin kyllä–ei-kysymyksiä, kuten ”Oletko ottanut vastaan tukea julkisyhteisöiltä?”. VTV:n mukaan tämän tyyppisten kysymysten nostaminen vaalirahoituslomakkeelle ei palvelisi tarkoitustaan, koska tuki julkisyhteisöiltä on yksiselitteisesti kiellettyä.

Riikka Pirkkalainen korosti tarvetta keskittyä VTV:n mahdollisuuksiin tosiasiallisesti valvoa vaalirahoitusta ja siihen, miten voitaisiin lisätä julkista painetta noudattaa sääntöjä.

Tulisiko ehdokkaiden hoitaa kampanjansa rahoitus erityisen kampanjaa varten perustettavan kampanjatilin kautta (kuntavaaleissa vain muistiinmerkitsemisvelvollisuus)?

VTV ehdottaa, että presidentin-, europarlamentti- ja eduskuntavaaleissa säädettäisiin ehdokkaille pakolliseksi pankissa olevan kampanjatilin käyttö, jolle kampanjan rahoitus tulisi ja jolta kampanja kulut maksettaisiin. Kuntavaaleissa ehdokkaille säädettäisiin ainoastaan velvollisuus merkitä kampanjan kulut ja rahoitus vapaamuotoisesti muistiin.

Kampanjatilin käyttövelvollisuus selkiyttäisi ehdokkaan kampanjan ja yksityistalouden erillään pitoa ja sekä helpottaisi vaalirahoitusilmoituksen tekemistä. Kokemuksen mukaan useimmilla tili jo on, joten tilin pakollisuus yhtenäistäisi käytäntöjä. Lisäksi kampanjatilin käyttövelvollisuus muissa ja muistiinmerkitsemisvelvollisuus kuntavaaleissa helpottaisivat, tehostaisivat ja nopeuttaisivat valvontaa ja lisäisivat sen luotettavuutta. Ehdotus kampanjatilin käytöstä on sisältynyt ETYJ:n suosituksiin Suomelle jo pitkään ja myös tarkastusvaliokunta on kannattanut ajatusta.

Kampanjatilin käyttövelvollisuus on voimassa monen maan lainsäädännössä. Kampanjatali voitaisiin toteuttaa useammalla eri tavalla, joista ulkomaiset mallit antavat esikuvia. Tili voisi olla vaalikohtainen (Kanada), tai samaa tiliä voisi käyttää pidempäänkin (Irlanti). Ehdokas voisi avata tilin itse tai sen voisi avata jokin vaaleja valvova viranomaistaho kuten Chilessä tai ehdokkaan pakollinen rahastonhoitaja, kuten on Ranskassa ja Espanjassa. Ehdokkaiden oikeus saada tili avatuksi voidaan vahvistaa laissa (Ranska). Tilinkäyttövelvollisuuteen voi liittyä myös tilin sulkemista ja varojen käyttöä koskevia säädöksiä, kuten jossain muissa on tehty.

Mikko Koikkalainen kertoi, että Vasemmistoliitossa on suositeltu ehdokkaille oman erillisen kampanjatilin perustamista. Pankeissa kuitenkin vaihtelevat käytännöt, onnistuuko erillisen vaalitalin perustaminen helposti. Osassa pankeista jopa luulo, että ehdokkaille ei saisi avata erillistä vaalitalia. Koikkalainen totesikin kannattavansa selkeyden vahvistamista sen suhteen, että kampanjarahat erottuvat ehdokkaan henkilökohtaisista varoista. Kuntavaalien kohdalla vaatimus erillisestä kampanjatilistä voisi kuitenkin vaikeuttaa uusien ehdokkaiden lähtemistä vaaleihin.

Myös Riikka Pirkkalainen ja Veli Liikanen ilmoittivat tukevansa ehdotusta kampanjatilin perustamista muissa kuin kuntavaaleissa. Pirkkalainen totesi, että tukiyhdistysten

perustaminen ei välttämättä vastaa nykyaikaa, jos ne jäävät muuten nolloyhdistyksiksi. Irlannin malli voisi olla hyvä ja tulisi selvittää pankkien velvollisuutta tilien avaamiseen. Pirkkalainen piti esitystä hyvänä ja tilannetta selkiyttävänä. Myös Asmo Maanselkä piti kampanjatiliä hyvänä ja myös sitä, että tilin käyttö voisi korvata yhdistyksen.

Fredrik Guseff ja Kristiina Kokko ilmoittivat myös tukevansa kampanjatilin käyttöä muissa kuin kuntavaaleissa. Guseff ilmaisi huolensa pankkien mahdollisesta haluttomuudesta avata tilejä rekisteröitymättömille yhdistyksille. Kokko totesi, että jos velvollisuus tilin avaamiseen säädetään, tulisi varmistaa myös tilin avaamisen mahdollisuus rekisteröitymättömille yhdistykselle. Huotarinen Heini arveli, että kampanjatilivelvollisuuden kirjaaminen lakiin voisi helpottaa asiointia pankkien kanssa, mutta lainvalmisteluvaiheessa olisi tärkeä käydä keskustelua finanssialan kanssa käytännön järjestelyistä.

Mikko Koikkalainen ja Asmo Maanselkä muistuttivat myös, että tulee varmistaa, ettei maksuhäiriömerkinnästä muodostuisi estettä ehdokkuudelle kampanjatilivelvoitteen myötä.

Puheenjohtaja Antton Rönholm totesi keskustelun yhteenvedossa, että esitykseen liittyviä käytäntöjä vielä selvitettävä, minkä jälkeen ehdotuksen eteneminen voisi olla mahdollista ja järkevää. Periaatteellista vastustusta ehdotukselle ei ole.

Tulisiko VTV:llä olla mahdollisuus tehostaa uhkasakolla ilmoitusta koskevaa lisätieto- tai selvityspyyntöä, jälki-ilmoitusta ja sitä koskevaa lisätietopyyntöä sekä mahdollista vertailutietojen antamista?

Kaj von Hertzen kertoi, että VTV:llä ei nykyainsäädännön mukaan ole mahdollisuutta tehostaa uhkasakolla lisätieto- tai selvityspyyntöä taikka jälki-ilmoitusta tai sitä koskevaa lisätietopyyntöä. Tämä heikentää VTV:n mahdollisuuksia esimerkiksi pyytää ehdokasta korjaamaan virheellistä ilmoitusta tai antaa muuta lisäselvitystä.

Työryhmän jäsenet laajasti (Kristiina Kokko, Fredrik Guseff, Veli Liikanen ja Antton Rönholm) kannattivat VTV:n valvontamahdollisuuksien parantamista laajentamalla uhkasakon käyttömahdollisuuksia muistiossa esitetyllä tavalla. Vertailutietojen antamisesta Kristiina Kokko ja Fredrik Guseff totesivat, että sitä täytyy käsitellä erikseen, ja Kaj von Hertzen vahvisti, että vertailutietoja on tarkoitus käsitellä seuraavassa kokouksessa.

Työryhmä kävi keskustelua myös vaalirahoituslainsäädännön suhteesta rikoslainsäädäntöön.

Tulisiko velvollisuus antaa lisätietoja ja lisäselvityksiä VTV:lle laajentaa koskemaan myös jälki-ilmoituksia?

Kampanjaa varten otetun lainan takaisinmaksua koskevan jälki-ilmoituksen osalta ei vaalirahoituslain 11 a §:ssä ole säädetty samanlaisesta velvollisuudesta antaa lisätietoja ja selvityksiä kuin varsinaisen vaalirahoitusilmoituksen osalta on säädetty lain 8 §:n 3 momentissa. Lainsäätäjän pitäessä ilmoituksen ja jälki-ilmoituksen käsitteet kokonaan erillään, ei 8 §:n 3 mom. voi soveltaa jälki-ilmoitukseen. VTV:n mukaan lisätietopyyntömahdollisuuden tulisi olla yhteneväinen. Ehdotetaan jälki-ilmoitusta koskevaan 11 a §:ään lisättäväksi momentti velvollisuudesta toimittaa lisätietoja ja selvityksiä.

Useampi työryhmän jäsen (ml. Asmo Maanselkä, Riikka Pirkkalainen, Veli Liikanen) ilmaisivat tukensa esitykselle. Kukaan ei ilmoittanut vastustavansa esitystä.

Mikael Jungner poistui asiakohdan käsittelyn aikana, klo 12.10.

5 Kampanjakatto

Arto Jääskeläinen alusti aiheesta esittelemällä näkökohtia siitä, tulisiko lainsäädäntöön ottaa sääntelyä ehdokkaan tai puolueen vaalikampanjan sallitusta euromääräisestä ylärajasta (kampanjakatto). Taustaksi oli toimitettu 11.12.2017 päivätty muistio, kansainvälinen vertailu ja aihepiiriä koskeva blogikirjoitus. Hän kertoi, että eduskunnan tarkastusvaliokunta on nostanut kampanjakaton esiin useamman kerran ja esittänyt, että hallitus selvittäisi kampanjakaton käyttöönoton mahdollisuuksia. Kampanjakatto on ollut esillä aiemmissa vaalirahoituslainsäädännön uudistuksissa, mutta yksimielisyyttä ei ole syntynyt, ja siksi asiaa ei ole edistetty. Yksi vaalirahoituslain tavoitteista on hillitä kampanjakustannusten syntyä, mutta laissa ei ole työkaluja tähän. Kampanjakustannukset ovat nousseet, ja kampanjakatto edistäisi osaltaan ehdokkaiden yhdenvertaisia mahdollisuuksia osallistua vaaleihin.

Jääskeläinen totesi, että kampanjakattoon liittyy kuitenkin myös useita ongelmakysymyksiä, joihin tulee suhtautua vakavasti. Esimerkiksi liian alhainen katto voi muodostua ongelmalliseksi ilmaisunvapauden näkökulmasta, ja toisaalta liian korkea katto ei ole tehokas. Kampanjakattosääntelyn noudattamisen valvontaan liittyy niin ikään monia kysymyksiä.

Veli Liikanen, Mikko Koikkalainen ja Antton Rönholm suhtautuivat myönteisesti kampanjakattoon, ja toivoivat jatkoselvitystä siitä, millainen malli olisi toimivin kampanjakattoihin liittyvät haasteet huomioiden. Liikanen ja Koikkalainen toivat esiin, että kampanjakustannusten kohoamiseen on löydettävä tehokas ohjauskeino, koska jatkuva kasvu johtaa siihen, että vaaleissa on yhä vaikeampi menestyä ilman varoja.

Fredrik Guseff, Simo Grönroos ja Riikka Pirkkalainen suhtautuivat kriittisesti kampanjakattoon ja olivat huolissaan siitä, että kampanjakattosääntelyä todennäköisesti kierrettäisiin esimerkiksi ulkoistamalla kampanjan tekeminen muille toimijoille. Kristiina Kokko totesi, että myös Kokoomus vastustaa kampanjakattoa. Guseff piti suurimpana ongelmana kampanjan tekemisen kalleutta, eikä niinkään sitä, että ehdokkailla on eri kampanjabudjetit. Grönroos totesi, että kampanjakattosääntely vaikeuttaisi uusien kasvojen esiin nousemista politiikassa, ja toivoi lisää kansainvälistä vertailutietoa aiheesta.

Kimmo Grönlund totesi, että myös tutkijan näkökulmasta on tärkeä käydä keskustelua kampanjakatosta, vaikka se ei olisikaan kaikkien puolueiden oman edun mukaista. Grönlund totesi, että kampanjakaton vaihtoehtona voitaisiin miettiä vaalijärjestelmän muuttamista, esimerkiksi suljettujen listojen käyttöönottoa.

Kaj von Hertzen toi esiin, että kampanjakattosääntely tulisi herkästi koskemaan myös valitsematta jääneitä ehdokkaita, mikä monikertaistaisi VTV:n valvottavien määrän. Kampanjakaton käyttöönotto edellyttäisi lisäresursseja VTV:lle. Tietojen saaminen valitsematta jääneiltä ehdokkailta voisi olla myös käytännössä hankalaa ja johtaa usein uhkasakkoprosesseihin.

Veli Liikanen poistui asiakohdan käsittelyn aikana, klo 12.17.

6 Muut asiat

Ei muita asioita.

7 Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen kello 12.37.